

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 7Co/2/2021
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8715210883
Dátum vydania rozhodnutia: 28. 10. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Branislav Breza
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2021:8715210883.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Branislava Brezu a sudcov JUDr. Martina Fiľakovského a JUDr. Viery Kandrikovej v právnej veci žalobcov: 1. J. K., nar. XX.XX.XXXX, bývajúceho v Y., na ul. T. č. XXXX/XX, 2. D. Y., nar. XX.XX.XXXX, bývajúcej v Q., na V. L. V. č. XXXX/X, 3. Q. B., nar. XX.XX.XXXX, bývajúcej v V. K. č. XX a 4. R. L., nar. XX.XX.XXXX, bývajúcej v V. K. č. XXX, právne zastúpených JUDr. Martinom Tomasom, advokátom so sídlom v Poprade, na ul. Francisciho č. 3288, proti žalovanému: TMDE s.r.o., so sídlom v Prievidzi, na ul. G. Švéniho č. 10A, IČO: 47 892 005, právne zastúpenému JUDr. Mariánom Gelenekym, advokátom so sídlom v Starej Ľubovni, na ul. Garbiarskej č. 20, o určenie vlastníckeho práva s prísl., o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Poprad zo dňa 20.10.2020 č.k. 18C 40/2015-385 takto

rozhodol:

Potvrďuje rozsudok.

Žalobcom v 1., 2., 3. a 4. rade sa priznáva náhrada trov odvolacieho konania voči žalovanému v rozsahu 100 %.

odôvodnenie:

1. Prvoinštančný súd napadnutým rozsudkom určil, že do dedičstva po nebohom J. K., nar. XX.XX.XXXX a zomrelom XX.XX.XXXX, naposledy bytom V. K. č. XXX v 1/2-vici a po nebohej Q. K., nar. XX.XX.XXXX a zomrelej XX.XX.XXXX, naposledy bytom V. K. č. XXX v 1/2-vici patrí spoluvlastnícky podiel k parcele č. XXXX - orná pôda o výmere 15481 m², zapísanej na LV č. XXXX, kat. úz. L. T. vo veľkosti 6094/15481. Žalobcom priznal náhradu trov konania voči žalovanému v rozsahu 100 %.

2. Vykonaným dokazovaním mal za preukázané, že právni predchodcovia žalobcov na základe výmeru zo dňa 25.02.1949, vydaného poverením Pôdohospodárstva a pozemkovej reformy podľa ust. § 1 ods. 1 Nariadenia č. 104/1946 Sb. n. SNR o vlastníctve pôdy č. XXXX, nadobudli do vlastníctva v kat. úz. L. T. parcelu č. XXXX/X - roľa o výmere 488 štvorcových siah, parcelu č. XXXX/X - roľa o výmere 546 štvorcových siah, parcelu č. XXXX - roľa o výmere 347 štvorcových siah a parcelu č. XXXX - roľa o výmere 339 štvorcových siah. Rozhodnutím Obvodného pozemkového úradu Y. zo dňa 30.01.2012 oprávnené osoby D. Y. a L. N. nadobudli náhradu za nehnuteľnosti. Následne D. Y. a L. N. svoj nárok na náhradu zmluvne previedli na žalovaného. Zmluvou o bezodplatnom prevode vlastníctva k pozemkom uzatvorenou so Slovenským pozemkovým fondom dňa 12.12.2014 žalovaný nehnuteľnosti nadobudol do svojho vlastníctva. Rozhodnutím Okresného úradu Y. zo dňa 12.01.2018 boli parcely č. EKN XXXX/X, XXXX/X, XXXX a XXXX o výmere 6094 m² zlúčené do parcely č. XXXX v podiele XXXX/XXXXX.

3. Prvoinštančný súd rozsudkom zo dňa 11.07.2019 č.k. 18C 40/2015-244 žalobe už raz vyhovel. V dôsledku odvolania žalovaného odvolací súd rozsudkom zo dňa 29.04.2020 č.k. 7Co 133/2019-319 rozsudok zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

4. Po opätovnom prejednaní veci a vyhodnotení dôkazov v ich vzájomnej súvislosti sa nárok žalobcov považoval za opodstatnený a dôvodný. Vzhľadom na princíp všeobecnej spravodlivosti pri kolízii základných práv s prihliadnutím na individuálne okolnosti prípadu, nemožno vyvyšovať dobromyseľného vlastníka, teda žalovaného, nad právom žalobcov a nemožno považovať žalobcov za nedbanlivých vlastníkov. Žalobcovia inú možnosť domáhať sa ochrany svojich práv ako podanou žalobou nemali. Žalobcovia osvedčili naliehavý právny záujem a rozhodnutie bude podkladom v konaní o dedičstve a tiež na uskutočnenie zmeny zápisu vlastníckych práv v katastri nehnuteľností. Vlastníctvo k nehnuteľnostiam právni predchodcovia žalobcov nadobudli na základe výmeru o vlastníctve pôdy č. XXXX v súlade s Nariadením č. 104/1946 Sb. n. SNR, pričom v danom prípade ide o perfektnú verejnú listinu dokazujúcu vlastnícke právo prídelcu k pridelenej poľnohospodárskej nehnuteľnosti a uvedená listina bola opatrená podpisom poverenika. Tvrdenie žalovaného o zrieknutí sa pôdy nebolo preukázané, nakoľko nebol preukázaný prejav vôle právnych predchodcov žalobcov na uskutočnenie takéhoto úkonu. Je nelogické, aby sa žalobcovia domáhali žalobou uplatneného práva, ak by bolo zrejmé, že listina o zrieknutí sa existuje. Právni predchodcovia žalobcov užívali spornú nehnuteľnosť a svojho práva sa domáhali od roku 2007. Z prejavov vôle prídelcov nebol zrejmý úmysel darovať nehnuteľnosť štátu, a teda vlastníctvo zostalo zachované. Žalobcovia nijakým spôsobom neporušili zákon a domáhali sa v súlade so svojimi možnosťami a schopnosťami svojich práv už v minulosti a s poukazom na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vydané vo veci 3Cdo 223/2016 a 5MCdo 12/2011. Prvoinštančný súd preto žalobe v celosti vyhovel.

5. Výrok o trovách odôvodnil ustanoveniami § 255 ods. 1, § 262 a § 396 ods. 3 C.s.p.

6. Proti tomuto rozsudku podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalovaný. Navrhol rozsudok zmeniť tak, aby žaloba žalobcov bola zamietnutá. Ako dôvod uviedol, že z vykonaného dokazovania bolo preukázané, že pôvodní prídelcovia sa pridelených parciel vzdali (zriekli), teda vlastnícke právo k sporným parcelám im z titulu prídelu, ani na základe inej právnej skutočnosti nepatrí. Prídelcovia sa pridelených parciel zriekli v októbri 1949. Štát ďalej s týmito parcelami nakladal ako s majetkom štátu. Tieto parcely boli následne pridelené a odovzdané do držby a úžitku Československým štátnym majetkom, n. p., o čom svedčí predložený výkaz pridelených nehnuteľností pre Československé štátne majetky, n. p. a zápisnica o odovzdaní a prevzatí do držby a úžitku napísaná vo Veľkom T.e dňa 10.06.1950. Pokiaľ boli prídelcovia pôvodne aj vyzvaní na zaplatenie preddavku prídelovej ceny (výzva z 12.11.1948), túto neuhradili a následne štát prídelovú cenu ani ďalej nevymáhal, keďže sa prídelcovia hneď v októbri roku 1949 zriekli prídelu. Preto bola prídelová cena uvedených prídelcov po zrieknutí sa prídelu odpísaná a o tom práve svedčí poznámka na predloženej výzve na zaplatenie preddavku prídelovej ceny zo dňa 12.11.1948. Keďže prídelcovia neboli už povinní uhradiť prídelovú cenu, ktorá im bola v dôsledku vzdania sa (zrieknutia) prídelu odpísaná, logicky nemali žiadne nedoplatky z titulu pridelenia poľnohospodárskej pôdy na základe výmeru. Túto skutočnosť potvrdzuje potvrdenie Daňového úradu Y. zo dňa 21.04.1992 a nie ako tvrdia žalobcovia, že uvedené potvrdenie daňového úradu preukazuje uhradenie prídelovej ceny prídelcami. Žiadna prídelová cena nebola uvedenými prídelcami uhradená. Podľa konštantnej judikatúry súdov je možné sa účinne vzdať aj prídelu, t.j. vlastníctva k nehnuteľnostiam, ktoré boli pridelené výmerom o vlastníctve pôdy, vydaným podľa Nariadenia č. 104/1946 Sb. n. SNR. V prípade listín týkajúcich sa prídelového konania ide o archívne listiny, ktoré sa nemuseli z rôznych dôvodov zachovať (došlo k ich strate, zničeniu a podobne). Pri hodnotení týchto listín je potrebné prihliadať aj na dobu ich vzniku a vtedajšiu prax a právne vedomie. Žalobcovia sa až v roku 2007 začali zaoberať vecou a žalobu podali až v roku 2015.

7. Na základe právoplatného rozhodnutia o schválení ROEP (ZRPS) v katastrálnom území L. T., vydaného v správnom konaní, boli nehnuteľnosti zapísané do vlastníctva štátu. Štát s týmito pozemkami nakladal ako s majetkom štátu. V roku 2014 štát tieto parcely v súlade s osobitnými reštitučnými predpismi, predovšetkým zákonom č. 330/1991 Zb. v spojení so zákonom č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku v znení neskorších predpisov previedol ako reštitučnú náhradu na žalovaného na základe zmluvy o bezodplatnom prevode vlastníctva k pozemkom zo dňa 12.12.2014. Žalovaný nadobudol pozemky v dobrej viere bez akýchkoľvek pochybností, že predchádzajúcemu vlastníkovi, teda Slovenskej republike v správe Slovenského pozemkového fondu vlastnícke právo k parcelám naozaj patrí. Žalobcovia nepreukázali, aby žalovaný ako nadobúdateľ na základe riadne uzavretej platnej a účinnej zmluvy, ktorej vklad do katastra nehnuteľností bol riadne povolený, vedel alebo mu muselo byť z prevodu parciel jasné, že štátu

zapísanému v katastri nehnuteľností ako vlastníkovi by vlastnícke právo k parcelám nemalo patriť, resp. že vlastníkom parcel by mal byť niekto iný. Žalobcovia nevyvrátili dobromyseľnosť žalovaného pri nadobúdaní dotknutých parcel do vlastníctva. Dôkazné bremeno v tomto rozsahu zaťažovalo žalobcov.

8. Žalovaný v súvislosti s ochranou dobromyseľne nadobudnutých práv opätovne poukazuje na Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 16.03.2016, vydaný vo veci sp. zn. I. ÚS 549/2015, ktorým bola prelomená zásada nemo plus iuris. Aj keď Občiansky zákonník explicitne neupravuje všeobecný spôsob nadobudnutia vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam od nevlastníka iba na základe dobrej viery od nadobúdateľa, s výnimkou vydržania, nemožno bezvýnimočne tvrdiť, že samotná absencia vlastníckeho práva prevodcu povedie automaticky k neplatnosti zmluvy o prevode vlastníckeho práva. Treba poskytnúť zásadnú ochranu aj tej osobe, ktorá robila právny úkon s dôverou v určitý prezentovaný skutkový stav. Navyše ak bol potvrdený údajmi z verejnej štátom vedenej evidencie a najmä, keď ho potom aprobeje aj príslušný orgán verejnej moci. Princíp dobrej viery chrániaci účastníkov súkromnoprávných vzťahov je jedným z kľúčových prejavov princípu právnej istoty odvíjajúceho sa od princípu právneho štátu. Nadobúdateľovi vlastníckeho práva, pokiaľ toto právo nadobudol v dobrej viere, musí byť poskytnutá široká ochrana, pretože v opačnom prípade by si nemohol byť istý svojim vlastníctvom, čo by bolo v rozpore s poňatím materiálneho právneho štátu.

9. Žaloba žalobcov nesmeruje k nastoleniu právnej istoty na strane žalobcov, ale práve k narušeniu právnej istoty u žalovaného, ktorý nadobúdala parcely v presvedčení, že vlastnícky vzťah štátu k týmto parcelám je absolútne v poriadku. Žalovaný predmetné nehnuteľnosti nadobudol v dobrej viere. Na druhej strane práve žalobcovia, resp. ich právni predchodcovia sa vysokou mierou prejavovali ako nedbalí vlastníci, o predmetné nehnuteľnosti nejavili prakticky žiadny záujem do roku 2007 a zrejme až pod vplyvom všeobecne známych okolností týkajúcich sa nehnuteľností L. T., sa začali zaujímať o sporné nehnuteľnosti, ktoré mali nadobudnúť ich právni predchodcovia rozhodnutiami v roku 1949. Dovtedy nejavili žiadny záujem o predmetné nehnuteľnosti, čo jednoznačne nasvedčuje tomu, že sa jedná o tzv. nedbalých vlastníkov, a preto ak žalovaný pri nadobudnutí nehnuteľností v katastri nehnuteľností konal v dobrej viere, konštitutívny akt štátu by mal požívať ústavnú ochranu.

10. Žalobcovia navrhli rozsudok ako vecne správny potvrdiť.

11. Odvolací súd v zmysle zásad ust. § 379, § 380 a § 381 C.s.p. preskúmal napadnutý rozsudok spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo, vec prejednal bez nariadenia pojednávania a zistil, že odvolanie žalovaného nie je opodstatnené.

12. Vo veci sa v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav a zo zistených skutočností bol vyvodený správny právny záver. Keďže ani v priebehu odvolacieho konania sa na týchto skutkových a právnych zisteniach nič nezmenilo, odvolací súd si osvojil náležité a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia prvoinštančným súdom, na ktoré v plnom rozsahu odkazuje.

13. Len na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia je potrebné poukázať na ust. § 191 C.s.p., podľa ktorého dôkazy súd hodnotí podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti; pritom starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo za konania najavo. Vierohodnosť každého vykonaného dôkazu môže byť spochybnená, ak zákon neustanovuje inak.

14. Hodnotením dôkazov je činnosť súdu, pri ktorej vykonané procesné dôkazy hodnotí z hľadiska ich pravdivosti a dôležitosti pre rozhodnutie. Súd pri hodnotení dôkazov v zásade nie je obmedzovaný právnymi predpismi v tom, ako má z hľadiska pravdivosti ten-ktorý dôkaz hodnotiť. Uplatňuje sa teda zásada voľného hodnotenia dôkazov. Každý vykonaný dôkaz môže byť prostriedkami procesného útoku a prostriedkami procesnej obrany spochybnený tým, že sa pripúšťa dôkaz opaku dokazovanej skutočnosti. Inak povedané, žiaden dôkaz nedisponuje predpísanou legálnou silou, ktorá by nepripúšťala dôkaz svojho opaku.

15. Cieľom dôkaznej povinnosti, vychádzajúc z tohto ustanovenia, je unesenie dôkazného bremena v rozsahu, v ktorom dôkazné bremeno spočíva na strane sporu bez ohľadu na jej procesné postavenie. Nesplnenie dôkaznej povinnosti prináša so sebou také rozhodnutie súdu, ktoré vychádza zo skutkového základu zisteného z dôkazov navrhnutých stranou sporu v opačnom procesnom postavení než je strana sporu, ktorá nesplnila alebo nedostatočne splnila svoju dôkaznú povinnosť.

16. V prejednávanej veci, ako to bolo náležitým spôsobom zistené, právni predchodcovia žalobcov J. K. a jeho manželka Q. K. nadobudli vlastnícke právo k spornej nehnuteľnosti na základe výmeru o vlastníctve pôdy zo dňa 25.02.1949. Táto skutočnosť medzi stranami sporu sporná nebola.

17. Sporným zostalo to, či právni predchodcovia žalobcov sa takto pridelených nehnuteľností zriekli alebo nie. Tvrdenie o zrieknutí sa pridelených nehnuteľností bolo tvrdením žalovaného, a preto tento účastník mal povinnosť toto svoje tvrdenie preukázať.

18. Podľa tvrdenia žalovaného k zrieknutiu sa pridelu malo dôjsť zo strany právnych predchodcov žalobcov v októbri roku 1949. Ani jeden z predložených listinných dôkazov neobsahuje priamy prejav vôle právnych predchodcov žalobcov o zrieknutí sa pridelených nehnuteľností. Za takýto dôkaz rozhodne nemožno považovať rukou napísanú poznámku „zriekol sa“ vo výmere o vlastníctve pôdy (č.l. 265 spisu) a „celej pôdy sa zriekol v októbri 1949“ vo výkaze nehnuteľností skonfiškovaných a pridelených podľa Nariadenia č. 104/1945 Sb. n. SNR (č.l. 268 spisu). Okrem toho v októbri roku 1949 už prebiehal proces kolektivizácie. Tento proces, ako to vyplýva z historických súvislostí, neprebíhal v súlade so zásadami platnými v demokratickej spoločnosti. Pri takýchto praktikách podporovaných orgánmi štátu je preto nevyhnutné dôsledne vyžadovať zo strany žalovaného jednoznačné preukázanie vôle právnych predchodcov žalobcov zrieknuť sa, resp. vzdať sa pridelených nehnuteľností. Takýto jednoznačný dôkaz zo strany žalovaného v konaní predložený nebol.

19. Pokiaľ ide o Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky vydaný vo veci I. ÚS 549/2015 a naň nadväzujúce ďalšie nálezy vo veciach I. ÚS 151/2016 a I. ÚS 460/2017 Ústavný súd SR v nich poukázal na skutočnosť, podľa ktorej ochrana dobrej viery chrániacej účastníkov súkromnoprávných vzťahov je jedným z kľúčových prejavov princípu dôvery a právnej istoty odvíjajúceho sa od princípu právneho štátu. Táto ochrana môže vylúčiť ochranu vlastníckeho práva pôvodného vlastníka. Poskytnutie prednosti jednej z obidvoch požiadaviek však musí výjsť zo starostlivého skúmania individuálnych okolností každého prípadu a s náležitým a prísnyim hodnotením dobrej viery nadobúdateľa vlastníckeho práva. Je pritom potrebné nájsť praktickú konkordanciu medzi obidvoma protikladne pôsobiacimi princípmi tak, aby zostalo zachované maximum z obidvoch a ak to možné nie je, potom dať prednosť tomu riešeniu, ktorému svedčí ešte ďalší princíp, či všeobecne uznávaná predstava spravodlivosti.

20. Žalobcov za nedbalých vlastníkov označiť nemožno. Žiadosťou zo dňa 26.02.2007 (č.l. 223 spisu) bol Katastrálnych úrad v Y., Správa katastra Y., požiadaný o zápis do listu vlastníctva okrem iného aj vo vzťahu k nehnuteľnostiam nadobudnutých právnyimi predchodcami žalobcov na základe výmeru zo dňa 25.02.1949. Následne na základe žiadosti o identifikáciu parciel zo dňa 16.05.2007 Správa katastra Y. dňa 13.07.2007 požadovanú identifikáciu parciel vyhotovila (č.l. 225 spisu). Správa katastra Y. podaním zo dňa 10.05.2011 (č.l. 227 spisu) vrátila listinu z dôvodu, že túto nie je možné zapísať do katastra nehnuteľností, a to preto, lebo vo výzve zo dňa 12.11.2007 vytýkané nedostatky podanej žiadosti odstránené neboli. Zároveň Správa katastra Y. upozornila, že listinu je možné opätovne podať na zápis do katastra nehnuteľností a to výmer o vlastníctve pôdy, identifikáciu parciel, identifikačné údaje vlastníkov a súhlas Slovenského pozemkového fondu so zápisom listiny. Podaním zo dňa 31.05.2011 bol Slovenský pozemkový fond požiadaný o súhlas so zápisom listiny do katastra nehnuteľností. Ďalšou žiadosťou zo dňa 01.04.2015 bol Okresný úrad Y., katastrálny odbor (č.l. 228 spisu) požiadaný o zápis do katastra nehnuteľností. Listom zo dňa 29.05.2015 Okresný úrad Y., katastrálny odbor oznámil, že listinu nie je možné zapísať do katastra nehnuteľností na základe výmeru o vlastníctve pôdy zo dňa 25.02.1949, nakoľko pozemky uvádzané v listine sú zapísané vo vlastníctve inej právnickej osoby.

21. Žalobcovia sa teda dlhodobo, už od roku 2007, snažili dosiahnuť zápis výmeru o vlastníctve pôdy zo dňa 25.02.1949 do katastra nehnuteľností, avšak neúspešne. Po nadobudnutí vlastníckeho práva žalovaným zmluvou o bezodplatnom prevode vlastníctva k pozemkom uzatvorenou so Slovenským pozemkovým fondom dňa 12.12.2014, žalobcovia inú možnosť ako domáhať sa ochrany vlastníckeho práva formou podanej žaloby nemali. Žalobu podali dňa 09.09.2015, teda ani nie do jedného roka po nadobudnutí vlastníckeho práva žalovaným.

22. Za situácie, ak žalobcovia sa podanou určovacou žalobou domáhali ochrany svojho vlastníckeho práva krátko po tom, ako sa dozvedeli o nadobudnutí vlastníctva zo strany žalovaného, takáto krátkodobá niekoľko mesiacov trvajúca držba, i keď oprávnená, nemôže vyvážiť dlhodobú existenciu

vlastníckeho práva na strane žalobcov, resp. ich právnych predchodcov, trvajúcu od roku 1949, najmä ak žalobcovia už niekoľko rokov pred nadobudnutím vlastníckeho práva žalovaným realizovali kroky smerujúce k zápisu výmeru o vlastníctve pôdy zo dňa 25.02.1949 do katastra nehnuteľností.

23. Vychádzajúc z uvedeného odvolací súd postupom vyplývajúcim z ust. § 387 C.s.p. rozsudok ako vecne správny potvrdil.

24. Zároveň v odvolacom konaní úspešným žalobcom priznal náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 % v súlade s ust. § 396 ods. 1, § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1, ods. 2 C.s.p. s tým, že o výške náhrady týchto trov rozhodne súd prvej inštancie.

25. Rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 odsek 1 C.s.p.).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 odsek 2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 odsek 1 C.s.p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.).